

Особливо важливо, що технологічні компанії та соціальні підприємства приділяють увагу освіті, реабілітації ветеранів, інтеграції ВПО, підтримці жінок у бізнесі та STEM-сфері. Саме ці напрямки можуть закласти фундамент для нового етапу розвитку України.

Україна справді перетворюється на інноваційний хаб, де народжуються рішення, які можуть стати світовими проривами. Як колись Ізраїль став «країною стартапів», так і Україна має всі шанси стати країною імпакт-інновацій.

Той факт, що імпакт-економіка може додати \$250 млн до ВВП протягом 5 років, говорить про реальний потенціал цього сектору. Але головна цінність навіть не в цифрах, а у довгострокових змінах, які це принесе — відновлення країни, нові робочі місця, покращення якості життя, інклюзивність.

І головне, що долучитися до цього процесу може кожен економічний суб'єкт:

- технологічні компанії — через інвестиції, менторство, створення партнерських рішень;
- молоді підприємці — через запуск інноваційних проєктів зі соціальним впливом;
- державні структури — через підтримку цифровізації та прозорих механізмів розподілу ресурсів;
- кожен українець — через підтримку локальних соціальних ініціатив та підприємств.

Україна дійсно зараз є лабораторією майбутнього, де можуть народитися рішення, які змінять світ.

Відновлення України не можливе без прискореного економічного зростання, і головними рушіями цього процесу стануть саме українські підприємці. Держава та міжнародні організації можуть і повинні створювати сприятливі умови, але ключову роль відіграватимуть бізнеси, які готові брати на себе відповідальність і впроваджувати інновації.

Товт Т.Й.

кандидат економічних наук, доцент,

Рашкевич О.А.

здобувач PhD,

Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У контексті сучасних світових тенденцій посилюються такі процеси, як локалізація і децентралізація, які надають ширші повноваження органам місцевого самоврядування, сприяючи свободі в прийнятті важливих управлінських рішень, пов'язаних зі стратегічним розвитком територій. Завдяки реформі децентралізації в Україні територіальні громади отримали повноваження щодо планування свого розвитку. Однак, початок повномасштабної війни у 2022 році суттєво змінив пріоритети, фокусуючи увагу на відновленні постраждалих територій.

Сучасні підходи до оцінювання територіального розвитку залежать від ряду критеріїв, серед яких особливого значення має економічна та соціальна результативність. Основна мета дослідження полягає у визначенні економічних механізмів, що сприяють оцінюванню результативності відновлення територій та підвищення ефективності їх розвитку. Такий підхід дозволяє врахувати потреби окремих регіонів і забезпечити збалансованість між соціально-економічними і екологічними аспектами.

На основі аналізу сучасного соціально-економічного розвитку України можна визначити основні проблеми, які потребують постійної координації регіональної політики з політикою відновлення та галузевими політиками, акцентуючи увагу на території:

- збройна агресія Російської Федерації, тимчасова окупація частини території України та втрата інституційної спроможності влади на місцевому рівні;
- збільшення кількості територій, які потребують державної підтримки;

- знищення і значні пошкодження інфраструктури та її невідповідність актуальним потребам людини, економіки та вимогам безпеки;
- різкі просторові та структурні зміни в економіці, втрата експортного потенціалу регіонів;
- втрата людського капіталу та прискорення депопуляції;
- зміна клімату та погіршення екологічної ситуації внаслідок бойових дій на території України;
- неготовність системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС.

В умовах повномасштабної війни норми державної регіональної політики України [1] розробляються з використанням територіального і безпекового підходів, що передбачає визначення таких функціональних типів територій (ФТТ), які потребують особливих заходів з боку держави. До них належать:

- території відновлення,
- території з особливими умовами для розвитку,
- регіональні полюси зростання,
- території сталого розвитку.

Беручи до уваги попередні статистичні дані про значні економічні втрати України, спричинені збройною агресією РФ, на думку В.М. Гейця [2] і Е. Лібанової [3], можна припустити, що через значне руйнування інфраструктури і зменшення населення в Україні деякі локальні території не відновлюватимуться після війни, тобто сформуються «території тимчасового невідновлення» (ТТН), які будуть відновлені, але згодом. При цьому, як вважають автори, переважно відновлення і розбудова територій відбуватимуться за повним або скороченим треком розвитку.

Повний трек розвитку ФТТ передбачає трансформацію територій відновлення в території сталого розвитку через території з особливими умовами для розвитку й регіональні полюси зростання. Короткий трек розвитку ФТТ — це трансформація територій відновлення в території сталого розвитку через розбудову регіональних полюсів зростання. Безумовно, інші короткі треки розвитку також матимуть місце на практиці, зокрема перехід територій сталого розвитку в регіональні полюси зростання та ін.

Саме тому особливу увагу слід приділити територіям, які постраждали від війни, адже саме вони потребують комплексного підходу до відновлення та інтеграції до загального економічного простору.

Оцінювання територіального розвитку передбачає використання комплексного підходу, що включає:

- кількісні методи (статистичний аналіз для визначення тенденцій розвитку; економетричні моделі для прогнозування показників; оцінка ВВП на душу населення, рівня зайнятості та ін.);
- якісні методи (SWOT-аналіз для виявлення сильних і слабких сторін регіону; експертні опитування для збору думок фахівців; соціологічні дослідження для визначення впливу соціальних і екологічних факторів та ін.).

Сучасний етап розвитку України супроводжується численними викликами у сфері оцінювання територіального розвитку. До яких можна віднести:

- по-перше, відсутність єдиної методики оцінювання, яка враховувала б специфіку різних територій;
- по-друге, обмеженість фінансових, людських та інших ресурсів для збору та аналізу необхідних даних;
- по-третє, непередбачуваність змін внаслідок триваючих військових дій.

Проте перспективи включають адаптацію кращих міжнародних практик і впровадження інноваційних технологій. Зокрема, це стосується цифровізації процесів моніторингу, що дозволить отримувати актуальні дані в режимі реального часу. Інтеграція геоінформаційних систем також сприятиме точнішому плануванню та оцінюванню ефективності заходів.

Оцінювання територіального розвитку в сучасних умовах є ключовим інструментом для стратегічного планування та відновлення України. Врахування специфіки регіонів, ефективне використання ресурсів і впровадження сучасних методів дозволить забезпечити сталий розвиток територій. Водночас необхідно розробити єдину національну методику оцінювання, яка враховуватиме як економічні, так і соціально-екологічні аспекти, забезпечуючи баланс між потребами територіальних громад і загальнодержавними цілями.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій: Закон України № 2389-IX від 09.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text> (дата звернення: 15.01.2025).
2. Геєць В.М. Про оцінку економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ. Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 30 березня 2022 року. Вісник Національної академії наук України. 2022. № 5. С. 30–38. <https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030>
3. 40 млн населення вже не буде. Або це будуть не українці: Елла Лібанова. Лівий Берег. 2024. 29 січня. URL: https://lb.ua/news/2024/01/29/595959_ella_libanova_40 mln_naselennya_vzhe.html (дата звернення: 15.01.2025).

Унінець І. М.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

МАКРОЕКОНОМІЧНА АНАЛІТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: АДАПТАЦІЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ТА ПРОГНОСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сучасна світова економіка стикається з масштабними викликами, які впливають на макроекономічну стабільність. Глобалізаційні процеси, кліматичні зміни, пандемії, цифровізація та геополітична нестабільність створюють нові ризики для національних економік. Ефективна макроекономічна аналітика є основою для прийняття управлінських рішень, але традиційні інструменти не завжди здатні адекватно реагувати на швидкі зміни та невизначеність. Виникає необхідність в адаптації макроекономічного інструментарію до умов зростаючої турбулентності [1].

Аналізуючи основні виклики, які стоять перед макроекономічною аналітикою в сучасних умовах, щодо інфляційного тиску та нестабільності валютних курсів слід зазначити, що енергетичні кризи, порушення глобальних ланцюгів постачання та політична напруженість спричинили суттєве підвищення інфляції, що вимагає нових підходів до аналізу макроекономічних ризиків. Постійні зміни на міжнародних ринках, коливання валютних курсів та інфляційні процеси ускладнюють оцінку макроекономічних ризиків [2]. Перехід до низьковуглецевої економіки супроводжується змінами у світовій енергетиці, які потребують врахування довгострокових впливів на національні економіки, зокрема структуру інвестицій та зайнятості. Переорієнтація енергетичних ринків та впровадження «зеленої» економіки створюють потребу у врахуванні нових факторів у моделюванні [3]. Цифровізація економіки (диджиталізація та «великий вибух даних») характеризується використанням нових технологій, включаючи інтеграцію Big Data у макроекономічне прогнозування, штучний інтелект та блокчейн значно змінюють підходи до аналізу макроекономічних процесів. Зростання ролі цифрових платформ і фінансових технологій (FinTech) потребує інтеграції нових джерел даних у макроекономічний аналіз [4]. Глобальна турбулентність характеризується зростанням геополітичної нестабільності та вимагає нових інструментів оцінки ризиків для міжнародної торгівлі та фінансових потоків [5].